

Synpunkter på SSM: remissversion av

Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM, har utarbetat ett förslag till föreskrifter och allmänna råd om hantering av torv- och trädbränsleaska som är kontaminerad med cesium-137 eller naturligt förekommande radioaktiva ämnen.

Svenska EnergiAskor är ett branschorgan som arbetar för miljöriktig hantering av askor från energiproduktion. Målet är ett hållbart energisystem där askorna i så stor utsträckning som möjligt återanvänds och ingår i kretsloppet.

Energiaskor är ett restmaterial från förbränning av fasta bränslen för framställning av energi som värme, ånga och el. Askorna kan nyttjas till exempel genom att återföras till skogen eller ersätta naturmaterial vid byggande av vägar och hamnar. De miljöskadliga askorna ska tas ur kretsloppet på bästa möjliga sätt.

Svenska Energiaskor har analyserat och framför synpunkter på vad förslaget innebär för generering och användning av askor.

Allmänt

Inledningsvis kan konstateras att SSM liksom inför införandet senaste revideringen av föreskrifter gällande askor gjort en grundlig och saklig genomgång av förutsättningarna.

Svenska EnergiAskor:

- Uppskattar att SSM:s uppföljningar av tidigare föreskrift innebär förslag till förenklingar och en höjning av vad som är kontaminerad aska beroende av Cs 137.
- Anser att det finns utrymme för ytterligare höjningar av gränsen för Cs 137. Cs 137 som fallit i naturen betraktas som naturlig strålningskälla enligt det synsätt som finns i ICRP:s senaste rekommendationer. Det kan inte vara myndighetens mening att askor från förbränning av biobränslen ska betraktas på samma sätt som avfall från kärnkraftsanläggningar.
- Det är uppseendeväckande att bioenergi, och företag som arbetar med bioenergi - som är miljövänligt och uthålligt samt utgör ett kretslopp - ska straffas för sådant som kärnkraften ställt till med.
- SGU har på sin hemsida haltanalyser för de torver som de rekommenderar för brytning. Om en aska överstiger 1 för Index 1 för en torvhaltig aska måste den deponeras och överstiger den 1 för index 2 är den kontaminerad. Svenska EnergiAskors beräkningar visar att medeltorven erhåller ett index 1 på 1,027 för medelvärdet och 2,7 för torv med medelhalter + standardavvikelse. Index 2 erhåller ett värde på 1,4 för medeltorven och 2 om st. avvikelsen inkluderas.

Svenska EnergiAskor anser att SSM:s förslag för naturliga strålningskällor riskerar att minska torvens konkurrenskraft gentemot andra energiråvaror.

- Kravet på mätningar vart 5:e år i evighet är så besvärande att det kan anses som att det förhindrar en användning av kontaminerade askor. Vår bedömning är att aska som anses som kontaminerad ej kommer att användas för anläggningsarbeten utan kommer att gå till deponier.
- Trä- och torvaskor kan idag användas för att bygga och restaurera skogsbilvägar. Askorna gör vägarna tjältåliga och därmed minskar kostnaderna och underlättas skogsbruk. Ett annat mycket intressant område är att stabilisera muddermassor där användning av askor innebär stora kostnadsbesparingar. Betraktas askorna som kontaminerade kommer gryende marknader/ användningsområden att slås ut för dessa askor. Det kan drabba mindre företagare.
- För att få tag på tillräckliga volymer askor för ett projekt kan det finnas behov av att använda mindre eller större volymer kontaminerade askor. Om man för ett sådant projekt kan visa att SSM:s krav på skydd med stor sannolikhet kommer att uppfyllas bör det inte finnas krav på tester vart 5:e år i evighet.

Om en aska är kontaminerad pga Cs 137 är det orimligt att det finns krav på en evig mätning vart 5:e år. Eftersom halveringstiden är relativt kort 30 år bör det gå att räkna ut när askan inte längre är kontaminerad varvid lagkraven på tester bör upphöra.

- För deponier bör man inte behöva mäta vart 5: år i evighet utan strålningsriskerna bör vara inkluderade i bedömningen om man kan lämna en deponi 30 år efter dess sluttäckning. Det kan t.ex. inte vara rimligt att mindre volymer av kontaminerade askor ska medföra en evig mätning av lakvatten om det kan göras sannolikt att lakvattnen aldrig kommer att medföra att SSM:s krav på skydd kommer att överstigas
- För övriga anläggningar bör det vara regel och ej undantag att SSM kan ge befrielse från att mäta vart 5:e år om det finns bedömningar att det kan göras med ringa risk för hälsa och miljö. Det kan annars vara besvärande för dem som strävar efter att använda sina askor för t.ex. skogsbilvägar.

Svenska EnergiAskor föreslår följande ändringar:

- § 10
Svenska EnergiAskors anser att § 10 sista stycket bör ändras t.ex. till:

Förslag: Skyddsåtgärder ska genomföras genom optimering. Vid särskilda fall som skydd för speciellt skyddsvärda objekt eller mycket stora volymer kontaminerad aska kan SSM besluta om att skyddsåtgärder skall verifieras genom provtagning och mätning minst vart 5:e år under så lång tid som det anses rimligt.

§ 11

"uteslutet". Inget är egentligen uteslutet, och formuleringen stämmer inte med den i det allmänna rådet där det anges att en standardavvikelse är en acceptabel felnivå.

Förslag: "*Provtagningen ska ha en sådan omfattning att det kan anses osannolikt att gränsvärdena för återvinning överskrids i askan*".

Ny Paragraf

Det viktigaste syftet med föreskrifterna är att skydda anställda, samt att skydda allmänhet till nivåerna 0,3 mSv/år (naturligt radioaktiva ämnen) och 0,01 mSv/år (cesium-137).

Förslag: "*Det finns möjlighet även genom dosmodellering inte behöva leva upp till just de gränser som finns i föreskriften*"

Bakgrund

I Värmeforskrapporten "*Cesium-137 i aska från förbränning av biobränslen - tillämpning av strålsäkerhetsmyndighetens regler*" anges att aktivitetsmätningar av vatten i brunn inte behöver göras av skyddskäl om aktivitetsinnehållet understiger 2 kBq/kg Cs 137. Där anges också att upptaget av cesium i fisk blir mycket mindre i närvaro av kalium, som alltid finns i höga halter i trädbränsleaskor.

Svenska EnergiAskor AB

Monica Lövström
VD